

GÓRNOŚLAZAK

Pismo codzienne, poświęcone sprawom ludu polskiego na Śląsku.

„GÓRNOŚLAZAK”

z dodatkiem „Gość Świąteczny, wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt i kosztuje miesięcznie z odnośzeniem do domu 80 fenigów, na pocztę kwartalnie 2 mk., z odnośzeniem do domu 2,42 mk.

Przez lud — dla ludu

Telefon nr. 1049.

OGŁOSZENIA 20 fen. za jednolamowy wiersz petytowy. Przy kilkakrotnym powtórzeniu udziela się znacznego rabatu. Za REKLAMY płaci się 50 fen. od wiersza petytowego.
:: :: REDAKCYA I EKSPEDYCYA :: ::
znajduje się przy ulicy Poprzecznej (Quer-Strasse) nr. 11.

Każdy abonent

„Górnoślazaka” jest ubezpieczony na wypadek śmierci wskutek nieszczęścia na 300 mk. a na wypadek śmierci przez utonięcie i w kopalni pod ziemią na 200 mk., jeżeli wypełni wszystkie przepisane warunki i był sześć miesięcy przed wypadkiem abonentem i śmierć nastąpiła w ciągu tygodnia od dnia wypadku. Abonament musi być do 5. każdego miesiąca a przy kwartalnym abonamencie do 5. pierwszego miesiąca kwart. zapłacony. Wypadek musi być w przeciągu 24 godzin zameldowany. — Na przeciąg obecnej wojny ubezpieczenie to się znosi i nie istnieje.

Ostatnie wiadomości.

Sprawozdanie niemieckie.

(wtb.) Berlin, 26 listopada wieczorem. Oprócz ataku francuskiego na południe-wschód od Bauchavesnes, który się nie udał, nic ważniejszego. W Wołoszy planowe postępy. W Dobrudży i na froncie macedońskim pomysły dla nas walki.

(wtb.) Główna kwatera, 27 listopada. Wojna na zachodzie. Armia generał-feldmarszałka następcy tronu Rupprechta bawarskiego. Nad Sommą tylko słaby ogień.

Bez przygotowania artyleryjskiego próbowali Francuzi wieczorem wtargnąć do południowej części lasu St. Pierre-Vaast. Ogniem karabinów maszynowych załóg rowów i szybko rozpoczętym ogniem zapornym artylerii zostali odparci.

Front niemieckiego cesarzewicza. Na wschód od St. Mihiel nie powiódł się napad francuzki na nasze posterunki.

Wojna na wschodzie. Armia generał-feldmarszałka księcia Leopolda bawarskiego. Nic ważniejszego.

Front generał-pułkownika arcyksięcia Józefa. W Karpatach zostały rosyjskie oddziały wywiadowcze w okolicy Ludowy, złożone z kilku batalionów, na północ od doliny Negrisora odparte.

Po obu stronach postępujące naprzód wojska niemieckie i austro-węgierskie generał-porucznika Krafft v. Dellmensingen'a, wyparły nieprzyjaciela po za odcinek Topologu. Na wschód od Tigveni przełamał saski pułk piechoty nr. 182, doskonale poparty przez szybko przed nieprzyjacielem pojawiający się nowo-marchijski pułk polnej artylerii nr. 54, nieprzyjacielskie linie i zabrał przeciwnikowi w jeńcach 10 oficerów 400 chłopów, w zdobyczy 7 karabinów maszynowych.

Powyżej i poniżej Aleksandryi dotarło do odcinka Vede. Miasto samo wzięte.

Od Turnu-Severin odparły nasze wojska resztę wojsk rumuńskich z pod Orsovy ku południowemu wschodowi. Tamże przecięły im inne siły drogę. Pobity nieprzyjaciel stracił tu oprócz krwawych ofiar 28 oficerów, 1200 chłopów, 3 armaty, 27 pełnych wozów amunicyjnych i 800 naładowanych wozów.

Z portów na Dunaju pomiędzy Orsową a Rustszukiem jest dotychczas w naszym posiadaniu 6 parowców i 80 łodzi holowniczych, przeważnie z wartościowym ładunkiem.

Wojna na Bałkanach. Armia generał-feldmarszałka Mackensena. W Dobrudży złamało się kilka ataków, wykonanych przez rosyjską kawalerię i piechotę. Atak bułgarskich batalionów wyparł nieprzyjaciela z powrotem z pozycji na przedpolu na wschód od Erchesec.

Armia nad Dunajem — łamiąc opór Rumunów — postępuje naprzód.

Front macedoński. Pomiedzy jeziorem Prespa a Cerną gwałtowna walka artyleryjska.

Silne ataki przeciwko wzgórzom na wschód od Paralowy rozbiły się o zaciętą wytrzymałość niemieckich batalionów strzelców.

Na wschód od Wardaru ostrzeliwali Anglicy silnie niemieckie pozycje. Następujący potem atak został odparty.

Nad Strumą potyczki oddziałów wywiadowczych.

Pierwszy generalny kwatermistrz
Ludendorff.

Obawa osaczenia armii rumuńskiej.

(wtb.) Wedle doniesienia „Az Est” jest położenie armii rumuńskiej w zachodniej Wołoszy z powodu przekroczenia Dunaju bardzo krytyczne. Siły rumuńskie, wyparte z Turnu Severin, nie mogą się obecnie cofnąć po za Dunaj. Wojska rumuńskie, odparte na wschód od Krajowy, zagrożone są teraz nie tylko przez wojska Falkenhayna, ale i przez armię Mackensena. Także wojska rumuńskie pomiędzy Krajową a Rimnikiem, znajdują się od północy i południa w niebezpieczeństwie. Chwilowo stawiają Rumuni na linii Rimnik-Kampolung rozpaczliwy opór.

Venizelos wypowiada wojnę.

(wtb.) Londyn, 25 listopada. Biuro telegraficzne Exchange donosi, iż rząd Venizelosa wypowiedział Bułgarii wojnę.

(wtb.) Ateny, 25 listopada. (Reuter.) Z powodu wypowiedzenia wojny Bułgarii przez rząd prowizoryczny znajduje się Grecja faktycznie we wojnie, ponieważ aliansi uważają trzymwirat w Salonikach, jako rzeczywisty rząd grecki. Rząd prowizoryczny wypowiedział i Niemcom wojnę, gdyż torpedował okręty, mające siły narodowe na pokładzie.

Koalicja a Polska.

Przed kilku dniami podaliśmy za berlińską „Voss. Ztg.” tajny dokument, pochodzący rzekomo z kół radykalnych Polaków w Paryżu osiadłych, którego autorowie ludzą się nadzieją, iż państwa zachodnie jeszcze coś dla Polski zrobią. Zaznaczyliśmy równocześnie, iż od państw zachodnich Polacy nie mają się czego spodziewać, gdyż im chodzi tylko o Rosję, a rozwiązanie sprawy polskiej pozostawiają w całości „wspaniałomyślności” cara. Podobnie zapatruje się na sprawę warszawski „Goniec Wiecz.”, który o stosunku Anglii, Francji i Włoch do sprawy polskiej, pisze tak:

Był czas, kiedy w tych wszystkich krajach sprawa nasza była bardzo popularna, kiedy powstania nasze i walki przeciw Rosji odzywały się tam głośnie echem i wywoływały w szerokiej opinii publicznej widoczne sympatie. Narodziły wówczas pod znakiem alternatywy, rzuconej przez Napoleona z wyspy Świętej Heleny: za pięćdziesiąt lat Europa będzie albo republikańska, albo kozacka. Z jednej strony szerzył się i rozwijał nowoczesny ruch liberalny, który w mniemiach ówczesnych miał prowadzić do zasad i ustrojów republikańskich, z drugiej strony ciążyło nad Europą t. zw. święte przymierze, któremu przewodniczyła barbarzyńska, reakcyjna Rosja. Ludy, które dążyły do wolności, nienawidziły i obawiały się Rosji, a w państwach zachodnich, które już miały liberalne konstytucje, rządy solidaryzowały się w znacznej mierze z opinią publiczną. Zresztą prócz tego interesy państwowe Anglii i Francji nakazywały jednej i drugiej przeciwstawiać się postępowi barbarzyńskiego olbrzyma, który sięgał po Konstantynopol i wywierał reakcyjny nacisk na całość stosunków europejskich.

Polska była wtedy kulą u nogi caratu — stąd jej popularność u tych wszystkich, którym on zagrażał. Na tle wielkiej walki między starą i młodą Europą toczyły się na różnych polach liczne rozprawy i polscy bojownicy śpieszyli, gdzie tylko otwierała się droga do czynu. Francja stała się dla naszej emigracji niemal drugą ojczyzną. Do Włoch śpieszył ze swym legionem Mickiewicz; generał Chrzanowski dowodził w nieszczęśliwej bitwie pod Novara.

I w naszej, i w tamtych narodów pamięci złożyły się polskie ruchy narodowe ze wspomnieniem ich własnych walk i dążeń. Sympatie opierały się na wspólności interesów i dążeń, miały tedy pierwiastek realny, który je wciąż ożywia i podsycał.

Za naszego pokolenia zaszły w układzie międzynarodowym ogromne zmiany, które ujawniły się w całej pełni podczas wojny obecnej. Państwa, na które oglądali się z sympatią i nadzieją nasi dziadkowie i ojcowie, związały się z Rosją i oczywiście musiały zasadniczo zmienić swój stosunek do sprawy polskiej. Ta ostatnia nie jest im zgola potrzebna; ich racja stanu żąda, ażeby Polacy nie przeszkadzali Rosji, która jest ich sojuszniczką. Co się stanie z samymi Polakami po wojnie, to już aliantów Rosji obchodzi bardzo mało. Ich interes nie łączy się w żadnym realnym stosunku z kwestyą polską.

Atoli prócz rządów i ich racji stanu są jeszcze masy narodowe, które nie zawsze kierują się racjonalną polityką, lecz ulegają różnym uczuciowym impulsom. Niewątpliwie zostało w tych masach coś niecoś z dawnych sympatii dla Polski, lecz te sympatie, bardzo już zresztą osłabione, tracą wszelkie znaczenie, gdy wchodzą w kolizję z interesem narodowym, reprezentowanym przez politykę rządową. Być może, iż Francuzi zachowali jeszcze jakąś życzliwość dla nas, lecz wyobrażać sobie, że w imię jej mogliby zrobić coś takiego, co podrażniłoby ambicję mocarstwową lub podejrzliwość Rosji — to znaczy zamykać dobrowolnie oczy na rzeczywistość. To samo stosuje się do Włochów. Co zaś do Anglików, ci nawet platonicznych sentymentów względem nas nie mieli.

Sprzymierzeńcy Rosji mają do niej niejaką pretensję, że sobie i im psuje grę, że wypuściła z ręki atut polski, że z jej winy spotkała koalicję wielką kompromitacją. Dzienniki koalicyjne, zwłaszcza stojące dalej od rządu i mniej odpowiedzialne, wypowiadają pod adresem Rosji słowa ostrej krytyki. Lecz o nacisku politycznym ze strony sprzymierzonych rządów mowy być nie może, gdyż wszystkim im o Rosję bardzo chodzi. I nad Nową dobrze wiedzą, że jeżeli przyjdzie ze sprzymierzeńcami do sporu, to już z pewnością nie o Polskę.

Echa zgonu cesarza Franciszka.

Testament cesarza.

„Mittagszeitung” donosi: Testament cesarza Franciszka Józefa nosi datę r. 1914. Po śmierci arcyksięcia Franciszka Ferdynanda doznał licznych zmian. O dobrach koronnych nie zawiera żadnych postanowień, gdyż dobra te nie są prywatną własnością cesarza. Testament obejmuje natomiast bardzo dokładne postanowienia co do prywatnego majątku cesarza, składającego się z gotówki, papierów wartościowych, majątków ziemskich, bezcennych wprost zbiorów obrazów, rzeźb, zamków, will, pałaców myśliwskich, posiadłości gruntowych w Wiedniu i w innych miastach. Majątek ten przypadnie członkom domu cesarskiego. Najobficiej obdarowani zostaną najbliżsi krewni cesarza, jak arcyks. Marya Walerya, ks. Gizela bawarska, wnukowie i prawnukowie cesarza, ks. Elżbieta Windischgrätz, zięciowie arcyks. Franciszek Salwator i ks. Ludwik bawarski. Wzruszającą jest pamięć cesarza o wielu starych sługach, którzy od wielu lat pozostawali przy jego boku. Cesarz obdarzył hojnie czterech kamerdynerów, kilku strzelców i leśniczych, którzy towarzyszyli cesarzowi na polach.

waniach. Rozmaite osobistości otrzymały od cesarza upominki w formie obrazów, przedmiotów sztuki i przedmiotów osobistego użytku, które mają im przywozić na pamięć zmarłego cesarza.

Zabalsamowanie zwłok.

W nocy na piątek zdjęto maskę z twarzy zmarłego monarchy, poczem zwłoki zostały zabalsamowane. Zmarłego przybrano potem w uniform galowy marszałkowski i złożono go w trumnie, obitej czarnym aksamitem, poczem ustawiono ją na katafalku.

Współczucie Stolicy Apostolskiej.

Nuncjusz wiedeński hr. Valire wyraził w ministerstwie spraw zagranicznych współczucie w imieniu Ojca św. i osobiste.

Kardynał-sekretarz stanu Gaspari przesłał kondolencję telegrafem.

«Osservatore Romano», organ Stolicy Apostolskiej, podnosi głęboką religijność zmarłego cesarza, który swoją silną wiarę chrześcijańską zawsze w szlachetny i przykładowy sposób także publicznie objawiał. I tak np. podczas kongresu eucharystycznego w Wiedniu w r. 1912 mimo niepogody przed całym ludem złożył honory legatowi papieskiemu i w najgłębszej pokorze uczcił publicznie św. Sakrament. Monarcha był niezmiennie dla panujących i książąt chrześcijańskich przykładem, jako oddany i przywiązany syn Kościoła i papieża rzymskiego. Dziennik kończy: «Chyląc się nad grobem Jego, gdzie niechaj mu wiecznie uśmiecha się ten pokój, którego świat Mu nigdy w pełni nie dał, a o którym, zdaje się, znikła dziś myśl wszelka, zanosimy modły, by rządy Jego następcy przyniosły poddanym Mu ludom i całej ludzkości erę pokoju i pomysłowości».

Ostatni dar ces. Franciszka Józefa dla Legionów.

Prezydium Naczelnego Komitetu Narodowego w Krakowie otrzymało z Wiednia wiadomość, że śp. cesarz Franciszek Józef I ofiarował pułkom Legionów polskich sztandary, które zostaną im wręczone w chwili przejścia ich do armii polskiej.

Z komisji sejmowej.

Komisja sejmowa przyjęła w pierwszym czytaniu przeciw głosom konserwatystów przedłożenie o dyetach dla posłów do sejmu. Drugie czytanie nastąpi 4. grudnia.

Ustąpienie ministra Jagowa.

«Nordd. Allgem. Ztg.» pisze: Jego Cesarska Mość cesarz i król przyjął dymisy sekretarza stanu w urzędzie spraw zagranicznych v. Jagowa, mianując go zarazem dożywotnim członkiem izby panów. Sekretarzem stanu w urzędzie spraw zagranicznych został zamianowany podsekretarz Zimmermann, zaś dotychczasowe jego stanowisko zajmie dyrygent oddziału politycznego poseł v. Stumm.

Ze względu na to, że wskutek wojny przybyło znacznie pracy w urzędzie spraw zagranicznych, okazała się potrzeba ustanowienia jeszcze jednego sekretarza stanu, jednakowoż na razie jeszcze komisarzynie. Stanowisko to zostało powierzone baronowi v. Bussche-Haddenhausen.

Wymiana jeńców cywilnych.

Urzędowa «Nordd. Allgem. Ztg.» pisze: Niektóre pisma podały wiadomość o zawarciu nowej umowy między Niemcami a Francją, w sprawie mającej jakoby w najbliższym czasie nastąpić wymiany 20.000 jeńców cywilnych, przez Schaffhüzen-Genewę i odwrotnie. Wiadomość ta jest błędna. Rzecz idzie nie o wymianę jeńców cywilnych, lecz o odesłanie 20.000 Francuzów, mianowicie kobiet i dzieci, z zajętej Francji, które skutkiem swojego położenia, nie mogły tam dłużej pozostawać.

Rozkaz do armii i floty.

Cesarz Karol wystosował następujący rozkaz do armii i floty:

Żołnierze! Wasz najwyższy wódz, mój wniośły wuj, cesarz i król Franciszek Józef I, który dbał o was jak ojciec, zasnął w Panu. Zawsze przyświecający prawzór żołnierskiego poczucia obowiązku, zmarły cesarz aż do ostatniego wyłączenia poświęcał się dobru ojczyzny. Jak długo mu siły starczyły, myśl jego była przy was, jego ukochanych dzielnych żołnierzach.

Żołnierze! Ciężkie, ale pełne chwały dni tej olbrzymiej walki przeżyłem dotąd wśród was. W wielkiej chwili występuje z pośród was i staje obecnie jako najwyższy wódz na czele mojej wypróbowanej w boju armii i floty, w niezlomnej wierze w naszą świętą sprawę i w zwycięstwo, które da Bóg wraz z naszymi wiernymi sprzymierzeńcami wywalczymy dla naszej słusznej sprawy. Duch wzniesłego zmarłego będzie wśród was, zażegrzeje was do dalszych bohaterskich walk, aby nam danem było u trumny jego złożyć wieniec zwycięstwa na znak naszej wiernej wdzięczności za tę całą miłość i opiekę, które ożywiały nieustannie jego szlachetne serce, dla jego wiernej siły zbrojnej.

Wiedeń, 22-go listopada 1916 r.

Karol mp.

List ces. Franciszka do Ojca św.

(tu) Były nuncjusz wiedeński Scapinelli przybył do Wiednia i doręczył Ojcu św. list własnoręczny od zmarłego cesarza Franciszka Józefa, pisany jeszcze przed śmiercią.

Stürmer o sprawie polskiej.

«National Ztg.» dowiaduje się z Petersburga, że prezes rady ministrów rosyjskich Stürmer oświadczył dnia 7 listopada w rozmowie z posłami koalicji w sprawie polskiej, iż rząd rosyjski również ma na widoku dobro narodu polskiego, nie da się jednak zmusić do zbyt pośpiesznego rozwiązania kwestyi polskiej, mającej pierwszorzędne dla Rosji znaczenie. Dziś rząd rosyjski nic więcej zrobić nie może, jak tylko raz jeszcze powołać się na polski manifest wielkiego księcia Mikołaja Mikołajewicza, moc bowiem tego manifestu dotychczas istnieje. Zresztą rząd rosyjski stale trwa na tem stanowisku, że jakkolwiek sprawa polska traktowana była w ministerium spraw zagranicznych, to jednak jest sprawą należącą wyłącznie tylko do rosyjskiego ministra spraw wewnętrznych. Ponieważ Stürmer wyraził ten pogląd rządu rosyjskiego z największą stanowczością, trzech ambasadorów doszli do przekonania, że w kwestyi polskiej

nie nie osiągną. Następnie w Kamieńcu Podolskim odbyła się znana rada wojenna, w której uczestniczyli też trzej ambasadorowie, i która w znacznej części zajmowała się też rozwiązaniem sprawy polskiej.

Car rosyjski w Kijowie.

Car rosyjski przybył wraz z następcą tronu do Kijowa. Ulice miasta przybrano flagami. Przed przybyciem pociągu cesarskiego na ulicach wiodących z dworca kolejowego do soboru św. Zofii wstrzymano ruch tramwajowy i ustawiono szpalery, na które złożyły się wojska garnizonowe, uczniowie i uczennice szkół miejscowych. Za szpalierami zebrały się tłumy ludzi. Na spotkanie cara przybyła cesarzowa rosyjska Marya Teodorówna oraz Wielki książę Paweł Aleksandrowicz i Aleksander Michałowicz. Wieczorem był Kijów ułuminowany.

Zmiana siedziby poselstwa.

Z Petersburga donoszą, że poseł rosyjski w Atenach, książę Demidow, wraz z całym personelem poselstwa, przeniósł swoją rezydencję do Salonik. Wkrótce podąży za nim także poseł angielski Elliot. Poselstwo francuskie tymczasowo pozostanie w Atenach.

Burza w Izbie francuskiej.

Na jednym z ostatnich posiedzeń francuskiej Izby posłów przyszło do scen burzliwych. Na porządku dziennym znajdowało się przedłożenie rządowe w sprawie poczynienia przygotowań do przeglądu rocznika 1918 r. Przeciw przedłożeniu głosowało 38 członków skrajnej lewicy, z grupy antymilitarystycznej. W czasie dyskusji przyszło kilkakrotnie do burzliwych scen, zapoczątkowanych przez socjalistę Brizona i jego towarzyszy, którzy gwałtownie atakowali rząd i większość Izby. Wśród ustawicznych okrzyków: Precz z wojną! Dosyć rzezi! Briand nie mógł przyjść przez długi czas do głosu.

Mobilizacja pracy w Francji.

Korespondent «Voss. Ztg.» donosi z Genewy: Paryski korespondent londyńskiego «Daily Expressa» otrzymał z poważnego źródła urzędowego potwierdzenie wiadomości, że konferencja przedstawicieli koalicji w Paryżu zajmowała się też sprawą zastosowania środków w odpowiedzi na projekt zmobilizowania sił cywilnych w Niemczech. Gdy w prasie paryskiej toczy się jeszcze polemika o to, czy rząd francuski ma przyjąć wprost plan zorganizowania tej mobilizacji według wzoru niemieckiego, komitet narodowy związków kobiecych we Francji wziął już w swoje ręce zadanie zmobilizowania francuskich sił kobiecych i w tym celu ogłosił odezwę do wszystkich mężatek i panien, aby pracę swoją oddały do rozporządzenia przemysłu wojennemu. W Paryżu otwarto już biuro werbunkowe, które ma przyjmować zgłoszenia od kobiet, pragnących pracować w przemyśle wojennym.

Wybuch w fabryce prochu.

«Matin» donosi z Bordeaux, że nastąpiła tam silna eksplozja w fabryce prochu, przyczem zginęło 10 osób, a 12 jest ciężko rannych.

PAPIERY FAMILIJNE.

NOVELA Z WŁOSKIEGO.

6) (Ciąg dalszy)

Żona moja głośno podzięki składała Bogu, ja uradowany milcziałem. Rafael westchnął i rzekł:

— Gdy teraz przejrzę znow spis poległych pod Bareze, wiedzieć przynajmniej będę, że tam stoi nazwisko mego ojca, to wszystko. Czyż myślicie, że pójde natychmiast dopominać się o prawa moje, żądać tego, czego mej matce odmówiono? Tajemne zaślubiny były wówczas doskonałym środkiem do zaspokojenia skrupułów biednego, zakochanego, lecz uczciwego dziewczęcia. Wiejski kapłan, dwie jarzące świece przed Madonny obrazem, kilka sług wiernych, drżąco wymówione «tak» i wszystko się skończyło, a gdy pierwszy szal minał, następował żal późny, tego, co się stało, zmienić nikt nie zdołał.

— Teraz podobne wypadki się nie zdarzają, — rzekłem wesoło, — widzisz żono, do czego cywilizacja już doprowadziła!

— Mylisz się, — odrzekła moja żona, — jeżeli sądzisz, że i dzisiaj nie znajdują mężczyźni sposobu, aby biednemu dziewczęciu zawrócić głowę udaną miłością.

— Masz pani słusność, — dodał Rafael smutnie, — miłość jest dla wielu mężczyzn niczem innym jak tylko chwilową rozrywką. Nie wierzę w prawdziwe, jedyne, po za grób sięgające przywiązanie, lecz jak motyle dziś za tym, jutro za innym kwiatkiem gonią pięknym, nie jedno serce zakrawiając boleśnie. Nie mówię tego o ojcu moim, gdyż on kochał prawdziwie, chociaż i u niego odczytna

była przedewszystkiem wielką najwyższą miłością. Na jej ołtarzu złożył dumę swej rodziny, i miłość swą młodzieńczą. — Wzruszony, schylił głowę i mówił dalej: — A ja poświęcam pamięci matki miłość, bogactwo, szlachectwo, próżne sny chwili krótkiej, chcę należeć i żyć z ludem jak ojciec, pogardę płacę pogardą!

Podniósł w górę zapieczetowaną kartę, chcąc ją lekkomyślną ręką przedrzeć.

— Młodzieńcze! — zawołałem ostro, — pomyśl, co chcesz uczynić, to pismo zawiera cześć twej matki. Znam twego dziadka, — mówiłem — odebrawszy mu papiery, — pracowałem w jego wili, w jego pałacu, pan starej daty, grzeczny dla każdego, dopóki się dumie jego szlacheckiej nie ubliży, pochodzi bowiem z czasów, w których między panami a pospółstwem leżała przepaść, pokryta wprawdzie kwiatami dobroczynności i grzeczności, lecz mimo tego nie do przebycia. Teraz wszyscy ludzie są sobie równi, wszystkich nas równo jedna ziemia mieści, ileż przecież przeszkód, ileż jeszcze cierni rośnie na tej drodze! Tak, myśmy bracia, a często powstajemy przeciw sobie jak wrogi, zapominając, że dziećmi jesteśmy wielkiej matki ojczyzny.

Podczas naszej rozmowy, żona przysposobiła wieczerzę, siedliśmy do stołu, smacznie zjadałem skopową pieczeń i sałatę z twardymi jajami, żona moja nie dotknęła się niczego, a malarz zadowolił się kieliszkiem wina.

Po wieczerzy zacząłem znów przemawiać mu do rozumu, lecz daremnie. Żądał wprawdzie mej rady i przyjął ją z rodością, lecz o dziadku nie chciał nawet wiedzieć, gdzie mieszka. Ponieważ powziął ku mnie zaufanie, prosił, abym mu schował papiery, i silnym uściskiem dłoni przysięgał mi dogonną przyjaźń i wdzięczność. Umówiliśmy się zejść zno-

wu wkrótce, i zaledwie dwa ulęgły tygodnie, zgłosił się do nas Rafael na stołownika codziennego, nasz posiłek więcej mu smakował niż cienkie rosoly w oberży. Żona moja wynalazła mu w sąsiedztwie dwie izdebki, które za opłatą paru lir na miesiąc, w tych ciężkich czasach, prawdziwymi były pieścidełkami.

III.

Myślałem z początku, że młody nasz przyjaciel uspokoiwszy się po doznanych wzruszeniach, dopominać się będzie o należne sobie prawa, napróżno! Szczęśliwy odkryciem swej przeszłości, oddał się całej swej sztuce, zapewniając mnie, iż ubóstwa wcale się nie lęka, wiódł dalej spartańskie życie. Przy najmnieszej wzmiance o jego tytule i bogactwie, wstrząsał głową, a dotykając lekko mego ramienia, pytał:

— Czy ci się już sprzykrzyło być moim przyjacielem?

— Jak możesz przypuszczać coś podobnego kochany panie Rafaelu. Lecz nie pojmuje cię, jak mogąc być baronem i bogatym...

— Wolisz pozostać biednym malarzem, nie prawda? Każdy postępuje podług upodobania. — Spojrzał na mnie swymi wielkimi czarnymi oczyma i zapytał z zapałem: — Czy wiesz co to artysta? Artysta, to ten, który własną zasługą pragnie osiągnąć wieniec sławy, marzy o wielkości, lecz nie chce nikomu być dłużnym. Słyszałeś o d'Azeleglio? Był markizem, a nie miał sobie za znieważenie swej godności, zostać malarzem.

— Dobrze, ogłoś się baronem, a potem maluj, ile tylko chcesz, jako dodatek, otrzymasz jeszcze pieniądze, które zawsze się przydadzą...

Słowa moje padały na kamień.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Dyktatura żywnościowa w Anglii.

Korespondent „Lokal Anzeigera» donosi z Kopenhagi: Według depesz, nadchodzących z Londynu, ministra wojny, Lloyd George'a, mianowano już dyktatorem żywnościowym w Anglii. Lloyd George oświadczył, że jest to zadanie najtrudniejsze ze wszystkich, włożonych na jego barki podczas wojny obecnej.

Angielska „Legia zagraniczna“.

Według tygodnika „Spectator» istnieje plan utworzenia angielskiej „Legii zagranicznej» na wzór legii francuskiej, w której umieszczeni być mają Portugalczycy, Cypryjczycy, Lewantyni i przedewszystkiem Holendrzy i Skandynawczycy.

Wniosek pokojowy socjalistów włoskich.

Z Rzymu donoszą: Partya socjalistyczna wystąpiła w Izbie włoskiej z wnioskiem, żądającym, aby rząd, opierając się na ostatnich uroczystych oświadczeniach ze strony angielskiej i niemieckiej, zapoczątkował, w porozumieniu z rządami sprzymierzonymi, oraz za pośrednictwem Ameryki i innych państw neutralnych, kroki, mające na celu zwołanie kongresu pokojowego. Pisma wyrażają się bardzo powściągliwie o tym wniosku, przewidyując, że Izba włoska napewno go odrzuci.

Warunki koalicji.

Z Londynu donoszą: „Times» zaznacza obiegające pokojowe pogłoski i powiada, że warunki koalicji sformułowane już były w początku wojny i niejednokrotnie je powtarzano. Warunki te nie uległy najmniejszej zmianie. Koalicja przyjęła je i na jeden krok od nich nie odstąpi. Wobec tego niema obecnie najmniejszej podstawy do mówienia o pokoju.

Ultimatum dla Grecji.

(Wtb.) „Secolo» donosi z Aten: Admirał Fournet żąda w nowym ultimatum wydania parku artyleryjskiego do 1-go grudnia, a reszty materiału wojennego do 15-go grudnia.

Wilson nie chce pośredniczyć.

Z Waszyngtonu donoszą, że pismo urzędowe rządu amerykańskiego „Washington Post» zaprzecza wiadomości, nadeszłej z Europy, jakoby Wilson zamierzał wszcząć starania w pośredniczeniu pertraktacji pokojowych. W kołach rządowych amerykańskich nikt nie myśli jak na teraz o wszczynaniu jakiejkolwiek bądź akcji, zmierzającej do pogodzenia wojujących stron.

Głos urzędowego pisma amerykańskiego jest bądź co bądź bardzo znamienity i unicestwia wszystkie nadzieje co do rychłego pokoju.

WOJNA.

Rozkaz dzienny generała Falkenhayna.

Generał Falkenhayn, dowódca armii niemieckiej, walczącej obecnie w Rumunii, wystosował w dniu 21 listopada do swych żołnierzy następujący rozkaz dzienny:

„Jak po wspaniałych dnach, w których wasza wierność i odwaga, koledzy z 9-ej armii, z pomocą Bożą uwolniły Siedmiogrod od wroga, tak i dziś muszę złożyć wam wyrazy uznania i podziękę za wasze czyny, spełnione od owego czasu. Na pograniczu, gdzie Rumun w obawie odwetu rozpaczliwie chciał bronić nam dostępu, pobiliśmy go całkowicie. Nasze zwycięskie kolumny posunęły się w głąb Wołoszczyzny. Rumuni całą swoją nadzieję pokładali w niemożliwości przebycia wielkiego, bezdrożnego wału górskiego w przededniu zimy, gdy przewaga ich liczebna na siedmiogrodzkiej ziemi nie uchroniła ich od zasłużonego losu. Każdy z nas wie, jak wielkich wysiłków, jak wielkiej ofiarności i jakiej trzeba było nigdy niezachwianej współpracy wszystkich dla osiągnięcia celu. Ciężko musieliście walczyć całymi tygodniami wśród mrozu, między skalistymi urwiskami, w dolinach, grubo śniegiem pokrytych, prawie zawsze bez dachu, często bez ognia, nierzadko całymi dniami odcięci od wszelkiej komunikacji. Ale każdy pełnił to, co do niego należało. Gdzie trzeba było skrepić nieprzyjaciela, trzymano go w żelaznych uściskach. Gdzie trzeba go było zetrzeć, tam go zniwiedzono. Gdzie trzeba go było pobić, tam trafiono go w serce. Z usprawiedliwioną dumą możemy spoglądać na te dzieła, a z wielkim i spokojem zaufaniem iść dalej ku zadaniom przyszłości dla dobra ojczyzny. Naczelną wódz

v. Falkenhayn, generał piechoty.”

Na froncie rumuńskim.

„Corriere della Serra» donosi: Wojska mocarstw centralnych wdarły się prawie na 100 kilometrów w głąb Wołoszczyzny. Rosyjskie koła wojskowe oświadczają, że Rosja nie może ponosić odpowiedzialności z powodu nieprzybycia posiłków rosyjskich, jeżeli Rumuni nie zdołają utrzymać twierdz granicznych. Rumuni

musi pośpiesznie ewakuować miasto Rimnik. Nieprzyjaciół bardzo gwałtownie naciera w dolinie Aluty. — Także koło Kampilungu przesilenie trwa w dalszym ciągu.

Dzienniki medyolańskie dowiadują się z Jass: Komunikacja z rumuńską grupą w odcinku Orsovy od kilku dni całkowicie już jest przerwana. Grupa ta pozostaje pod rozkazami generała rumuńskiego Culcera.

Na froncie rosyjskim.

Prasa rosyjska wskazuje na to, iż obecnie możliwym jest wykonanie pierwotnego planu sztabu generalnego, który zamierzał cofnąć wszystkie wojska aż po Seret. Usunięcie części wojsk z frontu galicyjskiego nie nastąpi pod żadnym warunkiem.

Nad Stochodem.

Jeden ze sprawozdawców niemieckich pisze w dniu 25 listopada, co następuje: Małe lecz dobrze przygotowane przedsięwzięcie nad Stochodem, odniosło dziś sukces zupełny, i to bez żadnych z naszej strony strat. Po południu skierowano ogień skoncentrowany na baterie rosyjskie, stojące na północ od linii kolejowej z Kowla do Sarn, w okolicy Pomurska. Baterie te wkrótce zamilkły. Dalej skierowano także ogień na wysunięty rosyjski posterunek strażniczy. Następnie o godzinie 4 ruszyły niemieckie i austro-węgierskie wojska naprzód; w pozycji strażniczej zastały zupełnie zburzone rowy a w nich licznych poległych. Zabrawszy kilkunastu jeńców, wróciły oddziały na swe pozycje.

Walki w Albanii.

„National Ztg.» podaje za „Ruskoje Słowo» wiadomość z Rzymu, że w Epirusie zawrzały walki gwałtowne pomiędzy Włochami a bandami albańskimi. Jedna z takich band, licząca około 6000 chłopów, napadła wojska włoskie w pobliżu Tasbessina i zmusiła Włochów do odwrotu. Albańczycy są podobno znakomicie wyposażeni w broń i amunicję.

Obecny punkt wojny.

Londyńska gazeta „Times» pisze: Wojna osiągnęła punkt, w którym każdy naród musi ruszyć całą swą siłą dla jednego celu, aby zwyciężyć i to natychmiast. Niemcy, jak zwykle, zrozumiały tę palącą konieczność pierwej, niż my.

Na morzach.

Zatonięcie „Britannica».

O zatonięciu okrętu szpitalnego „Britannic» podają nowe ateńskie i londyńskie doniesienia, że okręt, gdy nastąpiły eksplozje, zatonął w 50 minutach. „Britannic» telegrafem iskrowym zażądał pomocy, na co właśnie torpedowiec „Keratsi» zamierzał pośpieszyć, gdy drugi telegram iskrowy zanulował wołanie o pomoc. Sprawcą tego telegramu zdaje się być nieprzyjacielska łódź podwodna. Liczbę ofiar podają na 200.

„Daily News» dowiaduje się, że stracony parowiec „Britannic», który admiralicya podczas wybuchu wojny objęła, był najpiękniejszym okrętem szpitalnym na świecie. Był on zaopatrzony w najbardziej nowoczesne urządzenia ratunkowe. Budowa jego kosztowała dwa miliony funtów szterlingów.

Zatonięcie drugiego okrętu lazaretowego.

Admiralicja angielska donosi, że w drodze z Solunia do Malty zatonął z rannymi angielski okręt lazaretowy „Braemar Castle» o pojemności 6280 ton. Został on storpedowany lub też najechał na minę. Osoby, znajdujące się na statku, wyratowano wszystkie.

Zatopienie szwedzkiego parowca.

Z powodu zatopienia szwedzkiego parowca „Arthur» przez niemiecką łódź podwodną, rząd polecił szwedzkiemu posłowi w Berlinie zażądać przeprowadzenia śledztwa w tej sprawie z zastrzeżeniem wystąpienia z żadaniami, do jakich wypadek ten mógłby uprawnienie rząd szwedzki.

Sprawozdanie austriackie.

(Wtb.) Wiedeń, 25 listopada. WOJNA NA WSCHODNIE. Front general-pułkownika acrcyksięcia Józefa. Na północ-wschód od Turn-Severin stawiają jeszcze oddziały tam wojska rumuńskie zacięły opór. Nad dolną Alutą dosięgły wojska niemieckie brzegu wschodniego. Na północ od Rymnika-Walca atak wojsk austriackich i niemieckich poczynił nowe postępy. Wzięto do niewoli 3 oficerów i 800 żołnierzy. Atak nieprzyjacielski w okolicy Bexas pozostał bez skutku.

Front general-feldmarszałka księcia Leopolda bawarskiego. Nic szczególnego nie zaszło.

WOJNA Z WŁOCHAMI. Silna eskadra lotnicza obrzuciła dworzec i obóz nieprzyjacielski w Primolung licznymi bombami z dobrym skutkiem. Wszystkie samoloty powróciły nieknużne, mimo gwałtownego ognia ochronnego i silnych wichrów.

POŁUDNIOWO - WSCHODNIA WIDOWNIA WOJNY. Nic ważnego.

Sprawozdania bułgarskie.

(Wtb.) Z 24 listopada: Front macedoński: Pomiedzy jeziorami Ochrida a Prespa odrzuciliśmy silne oddziały nieprzyjacielskie. W różnych miejscach pozycje nasze pomiedzy jeziorem Prespa a Cerna ustąpić musiały przed gwałtownym ogniem nieprzyjacielskim. W stronie wschodniej od łuku Cerny odparliśmy trzy nocne ataki nieprzyjaciela, który poniósł

przytem krwawe straty. W dolinie Moglenka i po obu stronach Wardaru ogień nieprzyjacielski. U podnóża Belasica Planiny spokój. Nad Strumą słaba czynność artyleryjska.

Sprawozdanie rosyjskie.

(Wtb.) Z 23 listopada: Z frontu zachodniego: Na całym froncie toczą się walki armatnie i karabinowe, które mianowicie w okolicy Wielkiego i Małego Porska, nad Narajówką, oraz pod Swistelnikami i Jezupolem przybrały większe rozmiary.

Z frontu kaukaskiego: Nie zaszło nic osobliwszego.

Z frontu rumuńskiego: Na froncie siedmiogrodzkim nie zaszła żadna zmiana w położeniu. Nad Dunajem toczyły się potyczki pomiędzy przednimi strażami.

Sprawozdanie rumuńskie.

(Wtb.) Z 24 listopada: Front północny i północno-zachodni: W dolinie Aluty nieprzyjaciół atakował na lewym skrzydle. Pod Oltanie (?) wojska nasze cofnęły się pod naporem liczniejszego nieprzyjaciela na lewą stronę Oltiz.

Sprawozdanie serbskie.

(Wtb.) Z 23 listopada: Wojska nasze atakowały wczoraj nad Cerną z pomyślnym skutkiem na całym froncie. Wice Dimeri oraz wzgórze sąsiednie znajdują się w ich rękach. Przeciwnik poniósł wielkie straty, a poza tem wzięło w niewolę 5 oficerów i 181 szeregowców niemieckich oraz 350 Bułgarów, pomiedzy nimi także pułkownika 9-go pułku. Serbowie i sprzymierzeni zajęli wieś Paralova i Dobromir.

Sprawozdanie francuskie.

(Wtb.) Z 24 listopada po południu: Na froncie nad Sommą dość ożywiony ogień działowy w okolicy Saillise i cukrowni Ablaincourt. W Alzacji przy napadzie na rowy niemieckie pod Hilsenheim, w stronie południowo-wschodniej od Metzeral, wzięliśmy jeńców bez żadnych strat po naszej stronie. Noc minęła wszędzie spokojnie.

Armia bałkańska: Po prawym brzegu Cerny Serbowie zajęli wieś Buduina. Na północy i wschodzie od Monastyr w dalszym ciągu zaszła walka. Wojska koalicji poczyniły postępy i zadały Niemcom i Bułgarom, którzy usiłowali sławić silny opór naszemu posuwaniu się naprzód, ciężkie straty. Na zachód od Monastyr Włochy posuwają się dalej naprzód, pod Misopone zderzyli się z nieprzyjacielem i wzięli jeńców.

Z 24 listopada wieczorem: Dzień minął na całym froncie spokojnie. Dalekonośne działo nieprzyjacielskie rzuciło 3 granaty ciężkiego kalibru w kierunku Nancy. Przed południem 24 b.m. rozegrała się w okolicy Dixmuiden gwałtowna walka artyleryjska, w której brały udział baterie polne i okopowe. Około południa walka uciechła.

Sprawozdanie angielskie.

(Wtb.) Z 24 listopada po południu: Napadliśmy na rowy strzeleckie w stronie południowo-wschodniej od Greun i w odcinku Festubert i Bois Grenier.

Z 24 listopada wieczorem: Ogień artylerii nieprzyjacielskiej skierowany był na nasz front w sąsiedztwie Lesboeufs i Beaucourt i po obu stronach kanału La Basse. Nasza artyleria rozproszyła piechotę nieprzyjacielską na południe od Puisseaux.

Sprawozdanie włoskie.

(Wtb.) Z 24 listopada: Wobec lepszej pogody ożywiły się działania artyleryjskie, mianowicie na wyżynie pod Schleggen. Baterie nasze rozproszyły oddziały robotników nieprzyjacielskich oraz utrudniały w dolinie Assa komunikację. Na froncie Alp Julijskich walka artyleryjska w re okolicy Plan wy, pod Gorycyą i na Karście. Pewna bateria nieprzyjacielska rzuciła 12 pocisków na nasz lazaret polowy nr. 144. Ofiar nie było żadnych.

Wiadomości z bliższych i dalszych stron.

— Trzy ostatnie niedziele przed świętami Bożego Narodzenia, przypadające na 10, 17 i 24 grudnia są wolne dla handlu, to jest nie podlegają przepisom o święceniu niedziel.

— W sprawie jai. Zwykle o tym czasie, nawet przed wojną, dawał się odczuwać brak jai, ponieważ kury ich nie znoszą obficie. Obecnie brak ten ogromnie się spotęgował — głównie dla tego, że ustał prawie zupełnie dowóz z krajów neutralnych, gdyż jaja wykupił rząd angielski po cenach wysokich, a także dla tego, że dużo jai potrzebuje administracja wojskowa. Wobec tego liczyć się trzeba z tem, że zwłaszcza w wielkich miastach jai będzie coraz mniej, a także i w obwodach przemysłowych.

— Ceny maksymalne na jabłka. Według rozporządzenia zastępcy kanclerza z dnia 7 października 1916 za jabłka tegoroczne wraz z kosztami zbioru hodowcy jak i dzierżawcy nie mogą żądać więcej niż 7,50 marek za centnar jabłek opadłych, a 12 marek za centnar jabłek zerwanych. W sprzedaży detalicznej ceny te podnoszą się o 5 marek na centnarze. Ceny te nie odnoszą się do przednich gatunków. Zaliczają się do nich jabłkazerwane, wybrane i przechowane. Ponieważ bardzo często, sprzedaje się mniej wartościowe jabłka po cenach wygórowanych, przeto panuje słuszne oburzenie wśród publiczności. Wobec tego policja będzie śledziła wyzyskiwaczy i postara się o ich ukaranie.

— 1-fenygówki z aluminium. Na czwartkowym posiedzeniu rady związkowej przedłożono pomiędzy innemi projekt, dotyczący bicia aluminium 1-fenygówek, celem wycofania z obiegu miedzianej monety, potrzebnej do celów wojennych.

— Obniżenie cen na jęczmień. Według doniesienia urzędu rzeszy dla zakupu jęczmienia (Reichsgerstengesellschaft) w Berlinie, obniżono cenę na jęczmień browarniany z dniem 6 grudnia br. o 20 marek na tonie. Nowa cena wynosić będzie zatem 320 marek za tone.

Bytom. (Mięso.) W bieżącym tygodniu od 27 listopada do 3 grudnia przypada na każdą kartę na mięso i osobę 1/4 funta mięsa lub wyrobów mięsnych. Dzieci poniżej lat 6 otrzymają połowę porcji, jak wyznaczona jest dla dorosłych. Sprzedaż mięsa odbywa się w środę i w sobotę od 8 rano do 8 wieczorem. Jeśli rzeźnicy wyprzedzą wcześniej zapasy i chcą składy zamknąć, muszą w oknie wystawowym umieścić odpowiednie ogłoszenie.

— (Uchwały magistratu.) Miasto zaciągnęło swego czasu w urzędzie zabezpieczenia krajowego dwie pożyczki, pierwszą w wysokości 2 milionów marek drugą 620 000 marek. Magistrat postanowił, ażeby przypadające raty amortyzacyjne na r. 1917/18 niezapłacić. — Dla kancelarii prezydenta sądu postanowiono sprawić portret cesarza. — Urzędnikiem policyjnym, woźnym i poborcem podatku przyznano jednorazowe odszkodowanie na buty w wysokości 30 marek. Na opiekę nad niemowlętami wyznaczono 350 marek.

W. Dąbrowka. (Nowy wydatek.) Stanowisko nauczyciela głównego przy szkole 13 klasowej zmienione zostało na stanowisko rektora. Rektor, który spełnia zwykle czynności głównego nauczyciela, otrzyma o 1200 marek więcej płacy na rok.

Zawodzie. Pasy rzemieńne. służące do pędzenia maszyn, są jednym z najpożądanych artykułów dla włamywaczy. W górnolaskim obwodzie przemysłowym zachodzą niemal codziennie kradzieże pasów rzemieńnych, nadających się na doskonałe lodeszwy pod buty. Omgdai skradli złodzieje z stolarni Kuczy pas, wartości przeszło 300 marek.

Zabrze. (Złodzieje.) Donosiliśmy niedawno temu, że z pewnego mieszkania przy ul. Holwede skradli złodzieje ubrań za przeszło 1500 mk. Zleczyńców tych zdołano wyśledzić, a mianowicie byli nimi 16-letni Wiedecki i niejaki Paździor. Skradzione ubrania usiłovali młodociąni złodzieje sprzedać w Gliwicach, gdzie ich ujęto. — Kolejkarz Karol Wiolek skradł przy pomocy robotnika Jana Wiczkorka pewnemu urzędnikowi kolejowemu 411 marek gotówki. — Aresztowano tu 12-letniego Skupka za to, że włamał się do kasy automatu „Kaiser” i skradł tam 16,50 mk.

Rybnik. (I dziwić się szewcom, że ich pasy bierze?) Opolska izba handlowa uwiadomiła tutejszy cech szewców, że zapas skóry przeznaczony dla szewców rybnickich na miesiąc listopad wysłany został pod adresem dwóch kupców, handlujących skórami. Listopad się kończy, a skóra do owych kupców dotąd nie nadeszła. Niewiadomo również, gdzie skóra wysłana przez izbę handlową utkwiała i czy szewcy dostaną wogóle.

Do łaskawego uwzględnienia!
Prowadzimy jedynie tylko najlepsze szwajcarskie zegarki, które są znane jako najpewniejszej idące.

Najtańsze i ściśle rzetelne źródło zakupna wszelkiego rodzaju zegarków, klejnotów, złotych i srebrnych towarów.

Specjalność:
dobre szwajc. męskie damsk. zegarki jako to:
Longines, Omega, Andemars Frère
J. W. C. Schaffhausen itd.

(Ceny są przez fabrykę wyznaczone).
— Słubne obrączki nie spajane. —
(D. R. P. Nr. 99 299)

1000 złota . . . para od 8,75
1000 „ „ „ „ „ 14,50
1000 „ „ „ „ „ 23,00
1000 „ „ „ „ „ 30,00

Ściśle rzetelna usługa — Własny warsztat reparacyjny.

N. Jacobowitz, Katowice Zegarki i towary złote
hurtownie Tel. 1494. detalicznie
skład zegarów przemysłu
szwajcarskiego
ulica Grundmanna 7
(Grundmannstrasse 7) w domu Kinoteatru „Colosseum“.

Kto ma zbyt wiele pieniędzy?

Ten niech je wpłaci do naszej kasy oszczędności, a otrzyma

3% za tygodniowym
3% „ za kwartalnym
4% „ za półrocznym
4% „ za 9-miesięcznym

Obliczamy procent od 1 i 15 każdego mies.

Kto potrzebuje pożyczkę?

Ten niech się do nas uda; damy pożyczki na weksle za odpłatami kwartalnymi i zaliczką na budowę.

Bank ludowy — Volksbank
a. G. m. n. H.
w Król. Hucie, ul. Girndt'a 8.
we własnym domu na parterze.
Bank jest podczas obecnej wojny dla publiczności otwarty tylko od 9—12 przedpołud.

le teraz jeszcze skórę, jaka im się należała w listopadzie? Tymczasem nadchodzi zima i buty wymagają koniecznej naprawy!

Odolanów. (Słonica dla robotników.) Lanarat wyrwa gospodarzy, by w myśl listu marszałka Hindenburga oddawali po cenie maksymalnej słoniny dla robotników zatrudnionych przy amunicji. Kto stawi wniosek o pozwolenie na za-

Ciągnięcie 5. klasy 8. prusko-południowo-niemieckiej (234. królewsko-pruskiej) loteryi
Z dnia 25-go listopada przed południem.
(Tylko wygrane ponad 240 mk. są przy odnośnych numerach w kłamrach dołączone.)

5 14 22 [3000] 215 [1000] 528 74 829 744 821 [500] 829 75 1297 839	538 77 98 714 827 813 832 2208 308 67 752 888 921 27 85 88 3053 56	103 285 86 540 90 604 17 62 812 4090 464 526 70 604 19 81 5118 841	872 915 66 6015 25 54 90 137 [500] 207 337 [1000] 431 39 773 932	77 7063 146 54 65 405 513 35 70 857 65 908 82 58 8028 61 200 8	[1000] 90 410 33 550 80 603 813 33 5187 203 542 [1000] 77 689 893	85 90 994	
10108 [1000] 523 52 753 97 810 983 11029 103 77 225 530 [500] 40	80 705 940 12313 531 62 829 914 13049 391 497 622 23 84 806 14667	120 90 204 33 211 28 1500 524 967 75 715 15129 623 445 726 45 97 833	16033 48 115 304 62 65 607 [1000] 581 617 740 [1000] 933 17232 823 90	619 36 715 35 821 [1000] 77 18052 59 87 120 229 393 643 66 740 84	828 19249 368 645 731 927		
20185 237 800 458 691 773 898 43 [1000] 47 912 21047 175 [1000]	397 637 64 67 620 724 39 2270 180 71 216 425 34 68 629 763 23 45	174 93 692 948 70 84241 562 [500] 766 694 932 25092 531 80 807 65	50 70 85 731 863 93 [1000] 900 83 28034 64 102 [3000] 69 212 565 542	724 897 973 27040 835 410 44 589 821 944 76 28029 324 425 63 715	966 81 22018 42 178 212 25 357 484 93 804 78 87 876 925		
80004 61 159 62 87 [1000] 411 19 95 [500] 509 737 [500] 31051 164	89 547 87 737 25054 123 287 451 92 685 925 33105 203 80 310 69 423	538 894 94250 503 803 85297 318 430 530 45 55 794 36291 922 531	34 625 53 74 80 [1000] 858 [500] 37014 249 540 [1000] 813 38505 401	[8000] 614 605 24 761 91 [1000] 39240 403 89 554 841 65 754 78			
40011 168 578 747 583 901 41164 200 436 51 887 94 42141 284	401 514 82 41 682 97 818 43011 154 228 402 592 714 44109 16 61 255	99 311 45 451 596 730 854 [1000] 91 932 [3000] 45088 58 103 70 232	312 76 508 886 [3000] 48 46073 123 361 449 515 723 816 32 47110 215	74 388 586 683 843 909 48004 46 96 [500] 103 84 248 63 510 [500] 21	419 82 531 [500] 80 657 82 74 833 49020 47 59 [3000] 220 71 [1000] 838		
50083 194 819 95 442 [1000] 69 51070 110 93 [1000] 204 448 75	701 933 98 53611 15 43 91 187 800 665 79 744 82 880 50083 225 76	890 54144 53 379 465 [1000] 503 95 719 88 804 65 55033 248 207 426	560 [500] 508 94 508 24 688 753 [500] 911 [500] 52 56010 172 274 372	477 842 728 940 [1000] 57048 156 83 210 370 886 719 802 81 952 83	54261 82 385 [1000] 401 5 020 749 59186 208 386 474 501 73 816 88		
40023 198 678 790 863 11 953 61249 53 428 73 601 18 92 58 659	[1000] 781 864 62018 123 351 685 770 43207 585 756 [1000] 893 64023	216 [500] 427 601 94 627 799 63855 86 201 74 305 44 686 37 80 813	66007 143 69 298 537 424 843 908 67088 287 422 [3000] 683 660 720	829 82 68019 77 128 72 [1000] 244 385 431 77 613 77 708 222 911	69135 435 74 551 87 913		
70114 228 345 471 772 905 71073 22 135 [1000] 71 241 310 18 406	609 732 802 16 57 72188 430 547 90 73033 181 93 237 503 38 [500]	062 74023 167 389 [3000] 634 [500] 783 73005 22 95 558 484 656 744	821 809 76002 215 461 589 94 667 985 90 77000 228 40 70 [500] 385	95 723 70 843 74088 227 36 82 114 62 96 571 63 826 727 48 74 811	[1000] 958 79035 [1000] 56 216 82 553 633 [1000] 830 930		
90154 65 232 693 824 71 81015 171 78 94 247 62 341 493 592 711	89 658 82 915 82080 71 81 82 122 222 304 423 24 41 [1000] 597 625 42	764 87 927 88067 395 582 [500] 89 638 971 84019 138 63 276 440 648	716 93 833 88081 109 20 95 324 [3000] 848 86016 311 408 37 [1000]	950 70 81 [500] 89 627 [1000] 32 73 87141 72 393 463 85 502 69 812 807	624 48 [500] 88095 114 469 539 707 835 82041 228 39 323 434 50 596		
623 720 [500] 824 [500] 899	90040 [500] 43 156 259 310 [3000] 25 819 802 [1000] 76 941 91180	328 85 422 28 585 804 86 90 786 872 930 61 92078 326 57 522 58 645	85 700 93019 62 123 768 40 800 94063 67 208 318 435 [500] 78 [3000]	85 569 71 655 700 820 [500] 60 85 87 [1000] 95113 48 208 [500] 83 395	100 18 675 [500] 98040 104 26 94 [500] 247 801 59 914 97032 90		
[1000] 138 87 680 928 98065 553 614 80 859 99002 56 219 93 330 91	827 671 [1000] 744 67 842 980 84	106058 210 36 47 56 62 543 549 [500] 55 630 910 [500] 101072 433	574 738 822 26 102001 91 283 604 662 815 85 80 103359 [500] 598 70	940 104187 278 400 20 509 614 712 52 829 83 195074 15 425 674 714	897 160045 236 867 681 807 54 82 [1000] 107001 [1000] 115 257 373		
425 654 607 9 485 105103 [500] 388 480 75 89 622 993 109170 244 54	828 649 856 939	110128 56 388 52 443 [3000] 926 87 93 111247 59 459 605 94 993	112197 627 716 19 [500] 85 940 113050 [1000] 81 95 345 637 647 65	[500] 739 42 814 [1000] 52 870 114939 84 276 319 25 30 [500] 493 [500]	602 56 783 867 933 52 115024 145 [3000] 597 404 116082 111 86		
219 510 711 76 117075 157 91 [500] 242 [500] 87 927 51 477 551 624	823 59 [1000] 118032 90 236 799 816 64 72 840 [1000] 119297 882	720 817 914 [3000]	11 120021 86 209 [500] 78 554 73 940 97 [500] 121043 101 26 230 469	91 800 122025 123 84 214 [1000] 392 457 533 [3000] 633 54 851 123000	800 400 [500] 52 [1000] 521 888 989 [500] 124239 557 426 59 821 38 723		
68 881 92 947 125055 174 215 300 90 482 744 46 84 893 126358 698	798 881 938 127038 81 307 [500] 61 407 97 505 57 770 93 804 26	128047 163 232 56 339 948 81 780 803 22 977 128020 81 225 [500] 414	581 631 75 893 [500]	130198 492 576 740 878 131017 222 496 152010 49 70 216 58 339	[500] 64 85 506 41 65 782 832 68 912 26 133110 67 236 313 28 403 [500]		
79 [1000] 87 [1000] 575 559 130413 27 147 446 85 640 611 [1000] 535 760 70	135051 104 333 479 709 872 136146 47 77 [3000] 243 80 368 [500] 455	63 69 [500] 568 79 54 630 728 980 34 137051 88 151 243 [1000] 49 456	[3000] 622 892 925 [500] 139061 [500] 167 527 [1000] 50 62 712 832 76	927 139178 320 57 59 600 749 895 955	140078 144 81 380 [1000] 409 85 618 772 980 141012 146 234 74		
367 82 98 670 815 147014 50 107 22 34 [1000] 289 531 213 [500] 14	143129 335 502 393 717 98 144093 175 76 434 532 723 64 874 927	145209 531 61 717 62 63 874 [500] 146151 60 377 403 90 82 [500] 501	97 [3000] 944 147150 [1000] 394 409 80 67 557 823 149095 [3000] 107	44 267 481 71 90 972 149155 95 [500] 228 627 718 25 [1000] 63 911	150021 [500] 204 73 309 18 88 41 875 721 815 151156 214 [500]		
56 884 81 [3000] 423 [3000] 48 71 655 [500] 955 76 152082 122 73	[500] 217 304 421 48 744 95 502 153155 388 82 498 672 847 910 54	154021 163 284 [1000] 417 73 658 920 155183 281 95 425 [1000] 49	539 86 602 [3000] 156010 88 108 202 688 954 [500] 157014 38 39 158	69 215 493 [500] 581 627 [500] 72 895 914 168211 408 47 563 826 73	159300 41 421 52 83 814 29 764		
160088 184 223 341 62 415 41 627 770 [500] 161088 274 804 99 412	35 79 94 97 959 160088 184 223 341 62 415 41 627 770 [500] 161088 274 804 99 412	77 405 653 869 164005 59 285 570 658 707 45 569 165007 132 237 308	75 428 [1000] 39 610 [500] 825 907 43 160388 459 77 598 84 661 797	167338 402 626 803 782 941 168102 272 425 [500] 500 2 82 600 707 959	169072 163 52 232 [1000] 62 [1000] 324 608 22 23 939 56 81		
170228 180 60 281 404 19 93 835 751 81 888 807 171092 445 59 628	889 172244 504 636 787 869 92 173400 174005 57 67 143 245 475 678	77 676 831 39 354 175186 226 372 [1000] 890 17608 83 [1000] 93 237	95 400 934 177028 320 50 808 24 913 178078 203 457 94 576 652 71 78	759 852 995 178044 185 99 [500] 588 99 449 601 5 [500] 654	180037 94 73 163 380 458 75 607 707 65 870 181933 404 [500] 78		
672 [500] 616 743 183038 166 338 482 581 713 960 183015 76 180 84	419 92 [500] 508 740 614 [500] 184093 424 53 [1000] 712 25 78 88	185042 84 305 11 459 83 046 710 638 188021 83 183 [1000] 258 370 80	[500] 86 618 84 92 95 714 80 859 989 186002 813 24 418 63 562 [500]	842 53 692 904 188001 59 142 236 335 621 27 976 182180 242 330 419	73 88 855 918 [500] 25 42 98		
190034 63 228 698 440 800 689 992 191090 63 115 408 505 604 744	988 192018 74 439 875 708 [3000] 839 935 [1000] 50 72 193134 62 230	86 841 87 425 695 [500] 184117 19 204 10 23 90 56 [500] 621 985 190022	41 685 705 981 907 [1000] 195155 95 474 [3000] 500 621 985 190022	134 204 [1000] 357 117 32 889 197033 80 850 [500] 227 65 [1000] 487	134 204 [1000] 357 117 32 889 197033 80 850 [500] 227 65 [1000] 487		
134 204 [1000] 357 117 32 889 197033 80 850 [500] 227 65 [1000] 487	134 204 [1000] 357 117 32 889 197033 80 850 [500] 227 65 [1000] 487	134 204 [1000] 357 117 32 889 197033 80 850 [500] 227 65 [1000] 487	134 204 [1000] 357 117 32 889 197033 80 850 [500] 227 65 [1000] 487	134 204 [1000] 357 117 32 889 197033 80 850 [500] 227 65 [1000] 487	134 204 [1000] 357 117 32 889 197033 80 850 [500] 227 65 [1000] 487		
200022 [1000] 128 35 52 75 222 450 93 95 826 [3000] 95 992 201270	557 819 202004 5 76 208 18 63 817 [500] 65 692 859 917 [1000] 18 58	67 203045 151 202 84 814 41 807 62 823 75 204016 57 185 876 94	909 203001 16 125 63 363 [500] 431 69 535 834 794 855 206093 [1000]	167 279 470 89 555 58 714 63 81 93 973 63 207430 670 848 89 013 64	167 279 470 89 555 58 714 63 81 93 973 63 207430 670 848 89 013 64		
208030 394 415 503 [1000] 209057 73 105 257 305 541 710 863	985 [1000]	220106 140 211 869 457 679 743 211025 [3000] 341 79 422 53 82	527 83 612 693 221116 345 601 851 213077 141 84 801 83 438 516 686	770 815 80 [500] 49 76 214004 47 170 427 38 [500] 751 869 918 76	145289 395 467 [1000] 877 764 94 830 993 210098 41 105 209 353 72		
87 [1000] 516 677 789 897 959 79 271320 28 [1000] 657 218189 276	78 625 651 806 64 60 911 219118 66 366 418 335 [500] 815 [3000] 28	32 [1000] 988 93	220113 [500] 244 482 684 730 58 855 912 221822 835 76 222009	[3000] 104 9 386 832 [3000] 76 970 78 224469 807 [1000] 701 906	924 95 [3000] 225072 104 85 238 347 467 83 544 88 610 236174 278		
100 324 78 568 717 828 58 227046 211 837 85 418 743 982 232014	204 413 98 893 229272 347 49 401 12 32 588 82 633 706 9 74	236022 72 504 [1000] 674 81 708 21 24 [500] 52 94 825 55 231162	768 232446 591 [500] 632 719 21 98 811 955 233088 84 248 [3000] 67	895 422 [500] 48			